

CHIA SẺ ĐƯỜNG ĐẾN HẠNH PHÚC

Nguyên tác: Giảng giải Đệ Tử Quy

Chủ giảng: Tiến sĩ Thái Lễ Húc

Người chia sẻ: Vô Danh cư sĩ

Bài thứ 5

Kính chào các bạn đồng học!

Kính chúc các bạn một ngày mới tốt lành!

Hôm qua chúng ta vẫn đang học mục II: Khổng giáo với Việt Nam và thế giới. Tôi xin nhắc lại trong mục II này có 2 nội dung sau:

1. Giới thiệu về Khổng Tử

2. Giới thiệu về Nho giáo

Trong mục giới thiệu về Nho giáo có 4 ý chính:

Thứ nhất: Mục đích của Nho giáo là gì? Tu thân, là mức thấp nhất, sau đó tiến tới để xây dựng một xã hội thịnh trị “Đêm ngủ không cần đóng cửa, ngoài đường không ai nhặt của rơi”.

Thứ hai: Nội dung giáo dục của Nho giáo là gì? Là tam cương lĩnh (minh minh đức, tân dân, chí u chí thiện)

Thứ ba: Nho giáo trên thế giới và Việt Nam

Thứ tư: Giáo trình tu học của Nho giáo

Trong mục giáo trình tu học của Nho giáo có Tiểu Học, Tứ Thư, và Ngũ Kinh. Chúng ta hôm qua đã kết thúc mục giới thiệu giáo trình Tiểu Học và Tứ Thư.

Hôm nay chúng ta sẽ giới thiệu nốt về Ngũ Kinh là kết thúc mục II: Khổng giáo với Việt Nam và thế giới.

Sau đó chúng ta sẽ chuyển sang mục:

III. Giới thiệu về Đệ Tử Quy

Bây giờ chúng ta bắt đầu vào bài học

Thứ ba là: Ngũ Kinh

Là năm quyển kinh điển trong văn học Trung Hoa dùng làm nền tảng Nho giáo. Theo truyền thuyết, năm quyển này đều được Khổng Tử soạn thảo hay hiệu đính.

Bạn nhớ là luôn luôn phải đi từ nền tảng, phải dạy chúng làm người trước, sau đấy rồi mới đến dạy tri thức. Bạn nhớ chưa ạ?

Thứ nhất là:

(1) Kinh Thi:

Sưu tập các bài thơ dân gian có từ trước Khổng Tử, nói nhiều về tình yêu nam nữ, nhằm giáo dục mọi người tình cảm trong sáng, lành mạnh. Mở đầu Kinh Thi: “Quan quan thư kưu, tại hà chi châu, yếu điệu thực nữ, quân tử mơ cầu”.

Thế là đến lúc hỏi:

- Yếu điệu thực nữ là gì?

Thì các em trả lời sao ạ?

- Là cô gái xinh đẹp!

Thầy Thái bảo:

- Không phải thế!

Yếu điệu thực nữ chính là nói về một người phụ nữ hiền thực. Lấy được một người vợ hiền thì làm sao ạ? Dòng họ thịnh ba đời. Mà lấy được người vợ dữ thì ba đời tổ tiên khóc ròng.

Cho nên cổ nhân mới nói câu là gì ạ? “Dâu dữ thì mất họ, chó dữ thì mất láng giềng”. Đây chính là lý do tại sao phải bắt đầu từ Kinh Thi? Bởi vì bắt đầu từ cái “luân” đầu tiên là luân vợ chồng phải tốt. Vợ chồng tốt rồi thì mới đến cha con thân thiết, rồi lúc đấy mới đến gọi là gì ạ? “Phụ tử hữu thân” đấy, rồi tiếp tục mới là “trưởng ấu hữu tự”, là anh em thì phải có tôn ti trật tự. Người trong gia đình tốt rồi, thì như Mạnh Tử nói đấy, lúc đấy mới nói đến “bạn bè hữu tín” rồi mới đến “quân thần hữu nghĩa”, chứ còn cái nền tảng ngay từ vợ chồng đã hỏng rồi, cho nên phải học Kinh Thi đầu tiên.

(2) Kinh Thư: Ghi lại các truyền thuyết, biến cố về các đời vua cổ có trước Khổng Tử. Khổng Tử san định lại để các ông vua đời sau nên theo gương các minh quân như Nghiêu, Thuấn chứ đừng tàn bạo như Kiệt, Trụ.

(3) Kinh Lễ: Ghi chép các lễ nghi thời trước. Khổng Tử hiệu đính lại mong dùng làm phương tiện để duy trì và ổn định trật tự xã hội.

(4) Kinh Dịch: Ghi lại các tư tưởng triết học của Trung Hoa cổ đại dựa trên các khái niệm âm dương, bát quái...

(5) Kinh Xuân Thu: Ghi lại các biến cố xảy ra ở nước Lỗ, quê của Khổng Tử, không chỉ ghi chép như một sử gia mà theo đuổi mục đích trị nước nên ông chọn lọc các sự kiện, ghi kèm các lời bình, sáng tác lại thêm lời thoại để giáo dục các bậc vua chúa.

(6) Ngoài ra còn có Kinh Nhạc do Khổng Tử hiệu đính. Về sau bị Tần Thủy Hoàng đốt, chỉ còn lại một ít làm thành một thiên trong Kinh Lễ gọi là Nhạc Ký. Như vậy Lục Kinh chỉ còn có Ngũ Kinh.

Qua đây có phải nói là chúng ta bị văn hóa nước ngoài gọi là thuần hóa không, mà mình lại nói thế này ạ?

Theo tôi thì không phải thế. Có người có hỏi tôi về điều đấy. Tôi mới bảo thế này:

- Mục đích của tôi là mỗi một bản thân tốt đã, trước tiên trong gia đình đã, đều được tốt; xong đến toàn bộ gia đình hạnh phúc, rồi đến toàn thể xã hội an định, thì dù rằng những cái quyển sách này tác giả có là người nào đi nữa thì tôi vẫn cứ học.

Bởi vì chúng ta phải qua trở lại với mục đích Phật dạy chúng ta là “**Y pháp bất y nhân**”, chỉ dựa vào pháp, cái pháp nào đưa chúng ta đến hạnh phúc thì chúng ta theo. Mà đây vừa nói với các bạn, Không giáo ở khắp nơi trên thế giới. Không Tử được bao nhiêu nước trên thế giới tôn làm bậc thầy, mà chúng ta theo thì rõ ràng các bạn đã từng chứng kiến chia sẻ lần này là chia sẻ lần thứ 5 đúng không các bạn? Thì các bạn đã thấy là các bạn được rất nhiều lợi lạc.

Không phải là bây giờ chúng ta mới nghĩ ra là Không Tử hay Nho giáo lợi lạc thế đâu các bạn ạ, mà trong tác phẩm “Vào chùa thăm Phật” của tác giả Trần Nho Thìn - Nhà xuất bản Công An Nhân Dân năm 1991, có nói: Khi bạn vào một ngôi chùa của Việt Nam thì bình thường rất nhiều chùa bạn sẽ thấy là bên tay trái là tượng Không Tử, ở giữa thì Tam Bảo rồi, bên tay phải là Thái Thượng Lão Quân, chính là Lão Tử (trong Đạo giáo thì Lão Tử chỉ là một hoá thân giáng trần của Thái Thượng Lão Quân). Đây là thể hiện cho gọi là “Tam giáo đồng nguyên”. Tam giáo đây chính là: Nho, Thích, Đạo. Bởi vì Không Tử là đại diện cho Nho giáo, còn Lão Tử là đại diện cho Đạo giáo, còn Tam bảo Phật là đại diện cho Phật giáo, cho nên mới gọi là Nho, Thích, Đạo. Thích chính là dòng họ Thích Ca. Cho nên vào bất kỳ một ngôi chùa nào, mà phần lớn bạn đều thấy là như thế. Bạn có thấy một bên đề đức Thánh Không, bên này Thái Thượng Lão Quân? Cho nên có phải chúng ta ngày hôm nay mới nghĩ ra đâu.

Chúng ta tiếp tục mục III:

III. Giới thiệu Đề Tử Quy

Mục này có 5 nội dung lớn:

1. Giới thiệu tác giả của Đề Tử Quy
2. Những căn cứ xây dựng nên Đề Tử Quy
3. Nội dung Đề Tử Quy là gì?
4. Vì sao phải học Đề Tử Quy?

Bây giờ chúng ta bắt đầu vào nội dung thứ nhất:

1- Giới thiệu tác giả *Đệ Tử Quy*?

Đệ Tử Quy là “Quy tắc làm học trò Thánh hiền”, trước đây có tên là Huấn Mong Văn (bài văn dạy dỗ con trẻ) do bậc đại Nho ở vào thời vua Khang Hy vào đầu triều nhà Thanh là Lý Dục Tú phỏng theo hình thức câu 3 chữ của sách Tam Tự Kinh mà biên soạn thành.

*Về sau trải qua sự chỉnh sửa tu bổ nhiều lần của một Nho sinh Sơn Tây là Giả Tôn Nhân, lúc đó mới đổi tên thành *Đệ Tử Quy*.*

Toàn bộ sách này có 360 câu, có cả thảy 1.080 chữ, đề cập đến 113 điều. Quả thật có thể nói là qua ngàn lần tinh luyện, mỗi câu mỗi chữ đều đáng giá ngàn vàng, lời lẽ đơn giản, mà nghĩa lý trọn vẹn, lại hết sức thuận miệng đọc tụng dễ dàng, xứng đáng được tôn xưng là bộ sách giáo dục nhi đồng giá trị nhất.

Nhưng đây vì chúng ta từ nhỏ không được học nên bây giờ chúng ta phải quay lại học chung với nhi đồng thì bản thân chúng ta mới có cuộc sống hạnh phúc, gia đình mới hạnh phúc và tiến tới là xã hội mới có thể an định được. Đây gọi là học bổ túc, thiếu thì phải học bổ túc thôi ạ.

Bạn cứ đọc thuộc lòng đi rồi xong một ngày nào đó bạn rà lại xem cái nào bạn phạm, thì dần dần cuối cùng như Hòa thượng nói, bạn sẽ trở thành người có đạo đức chuẩn mực. Sau nền tảng bắt đầu bạn bước lên tiếp.

2- Những căn cứ xây dựng *Đệ Tử Quy*

*Lý Dục Tú phụ tử dựa trên 3 căn cứ sau đây để biên soạn cuốn *Đệ Tử Quy*:*

1) Thứ nhất: Luận Ngữ của Khổng Tử

*Ta vừa nói trong *Tứ Thư* đấy ạ.*

*Y cứ theo cương yếu trong chương thứ 6, và chương thứ 7 là chương về “Học nhi” (bàn về việc học) trong sách *Luận Ngữ*.*

- Luận Ngữ như bài trước đã nói là một trong bộ Tứ Thư bao gồm Đại Học, Trung Dung, Luận Ngữ, Mạnh Tử.

- Luận Ngữ là tổng hợp những lời giảng dạy của Khổng lão phu tử cho học trò, tức là khoảng hơn 2000 năm sau thời của Khổng Tử, thì Lý Dục Tú phu tử đã dựa trên cuốn Luận Ngữ này mà biên soạn ra Đệ Tử Quy, hay còn gọi là Huấn Môn Văn, bởi vì về sau Giả Tồn Nhân mới chuyển thành Đệ Tử Quy.

2) Thứ hai: Căn cứ vào sách Tiểu Học

Lấy cương lĩnh nội dung quan trọng nhất biên soạn thành một quyển Đệ Tử Quy. Hai căn cứ nhỏ: Luận Ngữ và sách Tiểu Học.

3) Thứ ba: Kinh nghiệm đúc kết trong cuộc sống của Lý Dục Tú phu tử để viết ra Đệ Tử Quy.

3- Giới thiệu nội dung Đệ Tử Quy

Trình bày cụ thể lễ nghĩa, quy tắc về hành vi ứng xử cần có của một người con lúc ở nhà, đi ra ngoài, lúc quan hệ giao tiếp đối với người khác tìm tòi học hỏi. Ở đây đặc biệt nhấn mạnh giáo dục trong gia đình và giáo dục ngoài xã hội, được diễn giải theo câu số 6 chương “Học nhi” của Luận Ngữ:

- 1) “Học trò trên thì hiếu thảo cha mẹ,
- 2) Dưới hòa thuận anh em,
- 3) Cẩn thận,
- 4) Uy tín trong cuộc sống,
- 5) Yêu thương mọi người,
- 6) Kết giao bạn bè tốt,
- 7) Có thêm thời gian và sức lực thì nên học tập thêm”.

Đây chính là nội dung trong chương thứ 6 của Luận Ngữ.

Cho nên các chương của Đệ Tử Quy cũng được diễn giải như sau:

“Nhập tắc hiếu” này, “Xuất tắc đệ” này. Xong đến chương gì ạ? “Cẩn thận hành vi hàng ngày” này, xong đến chương “Tín” hay chính là bằng hữu

hữu tín đầy, làm một người đáng để người khác tin này là hết chương bốn, xong đến chương năm là “Thương yêu bình đẳng tất cả chúng sinh”. Đây, đúng là “thân thân nhi nhân dân”, bắt đầu từ cha mẹ, người thân trước thì mới sang đến nhân dân hay còn gọi là bá tánh. “Nhân dân nhi ái vật” là bắt đầu từ nhân dân, bắt đầu đến thương yêu tất cả chúng sinh muôn loài. Thế xong cuối cùng đến “Gần người nhân” và cuối cùng là “Có dư sức thì học văn”.

4- Vì sao phải học *Đệ Tử Quy*?

Mục này có 3 nội dung:

- 1- *Đệ Tử Quy* là Tiểu Học trong giáo học của Nho giáo: Đây ạ, cho nên chính vừa rồi tôi mới ví là chúng ta học *Đệ Tử Quy* là cái lớp học tiểu học đây ạ.*
- 2- *Đệ Tử Quy* có thể giải quyết vấn đề của thế kỷ XXI*
- 3- *Đệ Tử Quy* là nền tảng để thành tựu*

Chúng ta bắt đầu vào nội dung thứ nhất:

4) *Đệ Tử Quy* chính là Tiểu Học trong giáo học Nho giáo

*Không có tiểu học, sẽ chẳng có trung học, đại học... Cho nên nhất định bạn không được bỏ qua tiểu học. Đó, *Đệ Tử Quy* là sách tiểu học mà.*

Thứ nhất: Trẻ thơ nhất định phải được giáo dục.

Tại sao trẻ thơ lại nhất định phải được giáo dục? Trong lời giới thiệu của bộ sách “Thánh học căn chi căn”, tiên sinh Nhân Duyên Sanh có viết như sau:

♣ Kinh Dịch lấy hình ảnh dòng suối chảy ở dưới núi làm biểu tượng quẻ Mông, nên người quân tử có thể trở thành bậc nhân tài thành tựu đức độ, học vấn, cũng phải nhờ từ căn bản.

*Trong lời bàn của quẻ Mông có đoạn viết: “**Trẻ thơ được giáo dục đúng đắn, đó là công lao lớn nhất để làm nên một vị Thánh**” (nguyên văn: “Mông dĩ dưỡng chánh, Thánh công dã”).*

Bạn muốn con bạn thành Thánh không, vậy thì bạn phải chịu khó bạn dạy nó.

“Nghĩa lý trong câu này thật sâu xa uyên áo biết bao! Nước suối từ trên nguồn vốn luôn trong trẻo, mà khi chảy xuống chân núi thì trở thành đục ngầu, như thế lẽ nào lại do tự thân nước suối ấy hay sao? Con em hư hỏng lẽ nào chẳng phải do các bậc cha mẹ, thầy cô giáo đã không kịp thời dạy dỗ đàng hoàng?”.

“Nhân chi sơ tính bản thiện” mà, nước suối chảy từ trên nguồn thì trong trẻo sao xuống dưới lại đục ngầu.

“Ngạn ngữ có câu: “Dạy con từ thuở còn thơ”, nên việc giáo dục, uốn nắn trẻ phải thực hiện từ lúc còn thơ ấu. Lại có câu: “Nuôi con trai không dạy dỗ khác nào nuôi lừa; nuôi con gái không dạy dỗ khác nào nuôi lợn”.

Chỉ cho nó ăn thôi mà.

♣ *“Thời xưa, trẻ em đến 8 tuổi mới vào tiểu học, 15 tuổi mới bắt đầu học sách Đại Học. Nhưng từ năm cuối triều Minh, bậc đại Nho ở vùng Giang Tô là Lục Phù Đình từng lên tiếng cảnh báo: “Người thời xưa tâm tính chất phác, phong tục tốt đẹp chân thật, trẻ em đến 7, 8 tuổi mà tri thức vẫn còn chân chất chưa mở rộng. Người thời nay tính khác xa với thời xưa, trẻ em chỉ vừa 5, 6 tuổi thì đa phần đã bị dẫn dụ, mê hoặc bởi những tri thức sai lầm, gặp ham muốn đã thành hư hỏng rồi”.*

Vì sao lại như vậy? Vì thời nay trẻ em bị ô nhiễm quá nhiều từ môi trường và hoàn cảnh, nào tivi này, Internet này, phim ảnh này, sách truyện này, ngày xưa thì làm gì có tivi, có Internet hả bạn, cũng chẳng có phim ảnh.

Ngày nay thì như vậy đấy, tất cả đều tràn đầy “sắc, tình, bạo, dục”, những người làm ra những sản phẩm này chỉ cốt sao cho bán được nhiều nhất để họ có lợi nhiều nhất, nên họ mặc kệ các tầng lớp từ trẻ em đến thanh thiếu niên bị nhiễm ô hư hỏng, cốt sao cho họ kiếm được nhiều tiền nhất.

*Nhưng họ có đáng trách không ạ? Không nên trách họ. Vì sao ạ? Cổ nhân có câu **“Tiên nhân vô tri, bất thất đạo đức, vô hữu ngữ giả, thù vô quái dã”**. Có nghĩa là gì ạ? “Tiên nhân vô tri” là người trước không biết, “bất thất đạo đức” không có đạo đức, “vô hữu ngữ giả” là vì không có*

người dạy, không có người nói cho biết, nên “thù vô quái dã” là cũng chẳng thể trách họ được.

“Đã thế việc dạy luân lý đạo đức, hay còn gọi là dạy lễ trong các trường học đã dần dần bị mai một. Như thế thử hỏi nước suối ở trên nguồn vốn luôn trong trẻo, chỉ cho “Nhân chi sơ tính bản thiện” mà khi chảy xuống chân núi thì thành ra đục ngầu.

Như thế mà chậm lại vài năm mới vào Tiểu học thì dù cha mẹ, thầy cô nghiêm khắc dạy dỗ cũng không khỏi phí nhiều sức lực. Huống chi việc giáo dục của các bậc phụ huynh ngày nay, chưa hẳn đã được hoàn toàn như xưa.

Chính vì vậy, tôi cho rằng trong nền giáo dục ngày nay, con em chúng ta cần phải bắt đầu phải nhập học từ khoảng 5, 6 tuổi”.

Đó, bạn thấy đấy, tiên sinh Nhân Duyên Sanh đã cảnh báo chúng ta là phải đưa đạo đức trở về đó, thậm chí là phải dạy trẻ từ rất sớm, ngay từ 5-6 tuổi đã phải học rồi.

Thứ hai: Giáo dục cho trẻ thơ phải chân chính

Nho sĩ Trần Hoàng Mưu vào đời nhà Thanh, trong lời tựa sách “Dưỡng chính di quy” (tức là: “Khuôn phép nuôi dưỡng sự chân chính”) có nói:

“Xã hội cần có phương pháp giáo dục chân chính thì mới có được nhân tài chân chính. Đầu mối chân chính của giáo dục phải bắt đầu từ trong gia đình, và sự thành tựu của các bậc nhân tài phải bắt đầu từ thơ ấu”.

Cho nên bài trước chúng ta đã nói đến đoạn này, nay xin nhắc lại:

“Giáo dục xưa bắt đầu dạy trẻ *Đệ Tử Quy* như thế nào? Trong vòng một nghìn ngày sau khi em bé được sinh ra là giai đoạn quan trọng nhất của việc giáo dục. Tất cả người lớn xung quanh trẻ nhỏ đều phải làm một tấm gương tích cực, lời nói, hành vi phải phù hợp với chuẩn mực *Đệ Tử Quy*. Tất cả lời nói và hành vi bất thiện đều không được cho trẻ tiếp xúc. Sau ba năm bảo vệ trẻ nhỏ như vậy trẻ sẽ có được khả năng nhận biết đúng sai, thiện ác. Đối với lời nói, hành vi thiện, chúng sẽ tiếp nhận; đối với những điều bất thiện, chúng sẽ rời xa.

Khi ba tuổi mà vun bồi được nền tảng này, đến tám mươi tuổi cũng sẽ không thay đổi, người này chính là một người tốt chuẩn mực...”

Học Đệ Tử Quy ngay, chúng ta đã được học Đệ Tử Quy rồi thì tốt nhất là mình cứ biểu pháp tất cả các hành vi ngay từ khi nó còn nhỏ để cho nó nhìn thấy.

5) Nội dung thứ hai:

6) Đệ Tử Quy có thể giải quyết vấn đề thế kỷ XXI

Mục này có 4 ý:

- 1- Vấn đề của thế kỷ XXI là gì?*
- 2- Vì sao lại đến nông nổi như vậy?*
- 3- Làm thế nào để giải quyết tình trạng này?*
- 4- Vì sao Đệ Tử Quy giải quyết được vấn đề thế kỷ XXI?*

Chúng ta bắt đầu vào ý:

Thứ nhất: Vấn đề của thế kỷ XXI là gì?

- Là thiên tai, dịch họa;*
- Là xung đột, là đấu tranh, chiến tranh khắp nơi;*
- Là xã hội động loạn: Con cái không nghe lời cha mẹ; học trò không nghe lời thầy; nhân viên không nghe lời lãnh đạo.*

Thứ hai: Vì sao lại đến nông nổi vậy?

- Vì xã hội đã không còn đạo đức;*
- Vì con người trong nhiều năm qua đã bỏ đi nền giáo dục của Nho giáo và Phật Đà, đây chính là nền tảng giáo dục. Chúng ta có thể đối nhân xử thế tiếp vật, làm một con người đúng nghĩa của nó. Nhà Nho gọi là “Ngũ luân”.*

Thứ ba: Làm thế nào để giải quyết tình trạng này? Phải đưa đạo đức trở về cho xã hội

♣ Đưa đạo đức trở về bằng cách nào?

- “Kiến quốc quân dân, giáo học vi tiên” (có nghĩa là: Kiến lập một quốc gia, lãnh đạo nhân dân cả nước, thì giáo dục là quan trọng nhất).

Cho nên ngay từ đầu cuốn *Đệ Tử Quy* đã trích lời Chủ tịch Hồ Chí Minh: “Vì lợi ích mười năm trồng cây, vì lợi ích trăm năm trồng người”.

Cho nên giáo dục là quan trọng nhất để kiến lập nên một quốc gia. Đưa đạo đức trở về; xã hội không được kiến tạo trên một nền móng tất sẽ bất ổn.

Sau đây, tôi xin chia sẻ cùng bạn “Tuyên bố nổi tiếng của Nelson Mandela được viết tại cổng trường Đại học Nam Phi”. Ông là ai? Ông là Tổng thống Nam Phi từ năm 1994 đến năm 1999, và là Tổng thống Nam Phi đầu tiên được bầu cử dân chủ theo phương thức phổ thông đầu phiếu.

Ông viết: “Để phá hủy bất kỳ một quốc gia nào không cần phải sử dụng đến bom nguyên tử hoặc tên lửa tầm xa. Chỉ cần hạ thấp chất lượng giáo dục và cho phép gian lận trong các kỳ thi của sinh viên:

- Bệnh nhân chết dưới tay của các bác sĩ - của nền giáo dục đầy
- Các tòa nhà sụp đổ dưới bàn tay của các kỹ sư - của nền giáo dục đầy
- Tiền bị mất trong tay các nhà kinh tế và kế toán - cũng của nền giáo dục đầy
- Công lý bị mất trong tay các thẩm phán của nền giáo dục đầy

Sự sụp đổ của giáo dục là sự sụp đổ của một quốc gia”.

♣ *Giáo dục đạo đức cho xã hội bằng cách nào?*

Dùng học thuyết Khổng Mạnh và Phật pháp Đại thừa: Học thuyết Khổng Mạnh cho “Tiểu học” (người học ban đầu) chính là *Đệ Tử Quy*.

Đệ Tử Quy là dạy đạo đức: sống đạo đức thì hạnh phúc. Đạo đức chính là pháp tắc tự nhiên. “Nhưng đạo đức không phải cứ áp đặt bằng được là ra, không phải thế, hoặc không phải cứ qua các khẩu hiệu hoành tráng là đi vào lòng người. Đạo đức phải được chăm chút xây dựng trong từng gia đình, rồi từ gia đình đến các trường học, rồi tỏa ra đến xã hội”. (Câu này là tôi trích trong bài “Xã hội đang sao nhĩ” - tác giả Đinh Duy Hòa).

Thứ tư: Vì sao Đệ Tử Quy là giáo dục đạo đức “chân chánh”?

Vì Đệ Tử Quy là lời của Thánh nhân dạy về đạo đức. Không phải là lời của tôi, cũng chẳng phải là lời của một cái người phàm phu nào đấy, mà là lời của Thánh nhân rồi. Cho nên mở đầu Đệ Tử Quy là gì hả bạn? “Đệ Tử Quy Thánh nhân dạy; trước hiếu đễ, sau cần tín; thương chúng sinh, gần người nhân, có dư sức thì học văn”.

Đệ Tử Quy” là “Quy tắc làm người học trò của Thánh hiền”; chữ “Quy” cũng còn là chữ hội ý, là chữ cổ Hán văn. Ai nhắc được cho tôi nào? Ai ạ? Thầy Trung nào, vâng mời thầy, thầy nói to lên, không tôi không nghe tiếng. Vâng ạ! Đúng rồi!

Chữ “Quy” cũng là chữ hội ý, một bên là chữ “Phu”, một bên là chữ “Kiến”, nên gọi là “kiến giải” của bậc “đại trượng phu”. Kiến giải của đại trượng phu nhất định là tùy thuận giáo huấn của Thánh hiền, cũng chính là chân lý của nhân sinh để làm việc tốt, để đối nhân xử thế.

Cho nên cái nhìn của Thánh hiền nhân thì đương nhiên là đúng rồi, chẳng phải là đúng mà là chuẩn rồi, chúng ta nhất định phải quay trở lại để nương vào cái nhìn của Thánh nhân. Vì sao thế? Vì các Ngài đều đã chứng đắc nên cái thấy biết của các Ngài đều là chân lý, đều đúng như nó hiện có.

Còn cái nhìn của chúng ta thì sao ạ? Chúng ta là phàm phu, nên chúng ta nhìn tất cả vũ trụ nhân sinh này bằng con mắt nhục nhãn, đây gọi là mắt thịt. Ở trên vừa nói đấy ạ, phàm phu cái nhìn là không gian 3 chiều, nhưng trên thực tế thì không gian không phải là 3 chiều, không phải 4 chiều mà là vô lượng vô biên chiều.

- ✓ *Làm sao biết? Phật, Bồ tát, cổ Thánh tiên Hiền biết;*
- ✓ *Vì sao các Ngài biết? Vì các Ngài đã chứng đắc nên các Ngài nhận biết vũ trụ nhân sinh này không phải từ nhục nhãn mà từ huệ nhãn, pháp nhãn, rồi đến Phật nhãn.*
- ✓ *Các ngài nhận biết bằng cách nào? Cũng đã nói với các bạn, là từ trong thiền định sâu thẳm.*

Ngày nay khoa học gia cũng đã dần chứng minh được một phần nhỏ những điều mà Thánh nhân, Phật, Bồ tát đã nói cách đây hơn ba nghìn năm.

Đó là họ đã chứng minh được không gian là 11 chiều, tuy nhiên thành tựu này cũng rất khó có được.

Vậy đây ạ, bước 1 dù biết đạo là pháp tắc đại tự nhiên, bạn cũng biết đức với quan hệ xã hội chính là **“Nhân chi sơ tính bản thiện”**. Nhưng thế nào là thiện thì bạn lại không biết, bạn lại không chịu học Thánh giáo, toàn là dùng cái nhìn của phàm phu để định nghĩa thiện ác. Vậy thì như Hòa thượng nói sao ạ? Cái thiện này là không dùng được, còn như nhà Phật nói là gì ạ? Bạn mê hoặc điên đảo, thiện thì cho là ác, ác lại cho là thiện, nên hành sai lung tung cả.

Rất nhiều bạn sau khi tu tập một thời gian dài, chia sẻ với tôi thế này:

- Con rất là nỗ lực tu tập nhưng chẳng hiểu sao phước chẳng thấy đâu, chỉ thấy họa cứ đến ầm ầm.

Nguyên nhân là gì ạ? Là bạn toàn dùng ý của bạn để hành, cái này thì tự bạn cho là thiện nên nỗ lực làm, nhưng nếu soi vào những lời dạy của thánh nhân thì lại là ác; Còn cái kia bạn tự cho là ác nên nhất định không làm, có đâu biết rằng nếu soi vào thánh giáo thì nó lại là thiện. Kết quả là ác thì nỗ lực làm còn thiện thì không làm, vậy thì bảo làm sao mà họa không cứ đến, còn phước thì chẳng thấy đâu.

Tôi xin đưa ra một ví dụ: Trong số học trò của Không Tử có Tăng Sâm nổi tiếng là có hiếu. Có một lần Tăng Sâm cùng với cha bữa cơm ở ruộng dưa, Tăng Sâm lỡ tay làm đứt mất một ít dây dưa. Cha của Tăng Sâm giận quá, liền dùng gậy, (cầm gậy nhé), đánh vào lưng Tăng Sâm. Kết quả là vì quá giận nên cha Tăng Sâm xuất lực quá mạnh khiến Tăng Sâm đau quá, ngã gục xuống ngất đi một lúc hồi lâu mới tỉnh lại.

Khi về nhà, Tăng Sâm liền thưa với cha rằng:

- Lúc nãy con có tội, để đến nỗi cha phải đánh, làm đau tay cha, thực là con lỗi đạo.

Bạn thấy không, người xưa đây ạ, khi bị cha đánh, cha mắng thì thái độ như vậy đây. Còn ngày nay thì sao, chưa cần đánh bạn, cha mẹ mới chỉ cần nói, góp ý với bạn, hoặc là mắng bạn, thế là bạn sân si hết cả lên, rồi cãi cha cãi mẹ, thậm chí là bạn vùng vằng, rồi bạn bỏ đi có khi đến mấy ngày mới về.

Cho nên bạn mới là phàm phu, còn Tăng Sâm thì sao? Ông mới là Tăng Tử, tức là thầy của thiên hạ, cái cuốn Đại Học ở trong Tứ Thư, ông là tác giả đấy ạ. Bây giờ trở lại câu chuyện:

Tăng Sâm nói xong, lùi xuống vừa gảy đàn vừa hát, có ý để cho cha nghe tiếng, biết rằng mình không còn đau đớn gì nữa. Đức Khổng Tử nghe thấy chuyện, bảo học trò cấm cửa không cho Tăng Sâm vào.

Tăng Sâm thấy vậy thì rất lấy làm lạ, tự nghĩ mình vô tội, mình không có lỗi, vậy thì vì sao mà thầy lại cấm cửa mình. Tăng Sâm liền nhờ bạn hỏi vì có gì mà Ngài giận.

Đức Khổng Tử liền trả lời:

- Ngày trước ông Thuấn (đây chính là nói vua Thuấn lúc chưa tước vị) phụng sự cha của ông là Cổ Tẩu, lúc cha sai khiến gì thì luôn ở bên cạnh.

Đấy, bạn thấy chưa ạ? Bước đầu tiên lúc cha mẹ sai khiến gì thì luôn ở bên cạnh, đúng như Đệ Tử Quy dạy:

“Cha mẹ gọi phải đến ngay
Cha mẹ sai chớ lười biếng
Cha mẹ dạy phải kính nghe
Cha mẹ trách phải thuận sửa”

Đấy ạ, đến cái bước thứ hai là lúc cha giận dữ muốn giết thì ông lánh xa. Vì sao cha lại muốn giết con? Bởi vì ông Thuấn lúc này sống cùng cha và mẹ ghẻ, chính vì vậy mà mẹ ghẻ cứ xui bố ông là Cổ Tẩu tìm mọi cách để hại ông. Nhưng ông không có giận. Lúc cha giận giữ muốn giết thì lánh xa. Tiếp tục ạ:

Khi cha đánh bằng roi vọt thì cam chịu, nhưng đánh bằng gậy gộc thì chạy trốn. Đây gọi là gì ạ? “Tiểu trượng tắc thọ, đại trượng tắc tẩu”, có nghĩa là “Đánh bằng roi thì phải thọ nhận, nhưng đánh bằng gậy gộc thì phải chạy”. Thế cho nên ông Cổ Tẩu không mang tiếng là bất từ, bất nghĩa.

Nay trò Sâm thờ cha liệu mình để chiều con giận của cha đến nỗi bị cha đánh ngất đi. Giả như cha đánh quá tay mà chết mất, thì có phải là làm cho cha mắc tội cha giết con không? Đây là đẩy cha vào vòng bất nghĩa. Còn

nếu nhờ mình chết đi rồi thì ai chăm nom, chăm sóc cha mẹ đây, tội bất hiếu này còn gì to hơn nữa hay không?”

Tăng Sâm nghe lại chuyện, biết là nhằm lỗi, đến tạ tội với đức Khổng Tử.

Tôi lại xin chia sẻ một ví dụ thứ hai:

Nước Lỗ xưa có luật là người Lỗ nào chuộc được người bị bắt làm kẻ hầu hạ ở các nước chư hầu về thì đều được phủ quan thưởng tiền. Tử Cống cũng là học trò của đức Khổng Tử, tên là Tử, nhưng chuộc người về mà lại không nhận tiền thưởng.

Đức Khổng Tử nghe biết, lấy làm buồn phiền mà bảo rằng:

- Tử làm việc thất sách rồi. Ôi, Thánh nhân xử sự nhất cử nhất động có thể cải sửa được phong tục, thay đổi được tập quán, làm gương mẫu cho bách tính noi theo, chẳng phải cứ nhiệm ý làm theo những việc thích hợp với riêng mình. Nay nước Lỗ, người giàu thì ít, người nghèo thì nhiều, nếu nhận thưởng cho là tham tiền, là không liêm khiết, còn không lãnh thưởng thì người nghèo sao có tiền để tiếp tục chuộc người đây? Từ nay về sau chắc không có ai chuộc người ở các nước chư hầu về nữa rồi.

Còn Tử Lộ cũng là học trò của đức Khổng Tử, cứu người khỏi chết đuối, được tạ ân một con trâu. Tử Lộ nhận lãnh, đức Khổng Tử hay chuyện hoan hỷ mà bảo rằng:

- Từ nay về sau, nước Lỗ sẽ có nhiều người lo cấp cứu kẻ chết đuối.

Vậy đấy ạ, cứ lấy con mắt phàm tục mà xét thì Tử Cống không lãnh tiền thưởng là hay, còn Tử Lộ nhận tặng trâu là kém. Nhưng kiến giải của Thánh nhân khác so với người phàm nên trái lại đức Khổng lại chọn Do mà truất Tử, (ở đây Do là Tử Lộ và Tử là Tử Cống).

Cho nên bạn phải biết ta là phàm phu sơ học, không có khả năng phân biệt được thiện ác, nên ở cái lớp “Tiểu học” này, Thánh hiền nhân dạy bảo gì ta làm theo đúng như thế. Đây chính là “chỉ đâu đánh đấy”, đảm bảo bạn sẽ “bách phát, bách trúng” cho mà xem. Cho nên mới nói:

- Đệ Tử Quy chính là lời dạy của Thánh nhân dạy con người về:

(1) Thái độ làm người

(2) Thái độ làm việc - sống đúng theo quy luật của đại tự nhiên để được hạnh phúc.

- Hành theo “Đệ Tử Quy” chính là “Đường đến hạnh phúc”

Nội dung thứ:

7) Đệ Tử Quy là nền tảng để thành tựu

“Đệ Tử Quy” là nền tảng để thành tựu đạo quả hay là học vấn đạo đức. Vì Đệ Tử Quy dạy thái độ làm người, dạy thái độ làm việc. Vì bạn muốn làm Phật, Bồ tát thì trước tiên bạn phải làm được người đã. Còn nếu người mà không làm được thì bàn chi đến việc làm Phật, làm Bồ tát, làm Thánh đây?

Chúng ta đã kết thúc phần thứ nhất: Vì sao phải học đạo Thánh hiền?

Vâng ạ! Thời gian đã hết rồi ạ, bài học của chúng ta xin tạm dừng ở đây. Chúc bạn nỗ lực tinh tấn để có thể cập bến bờ hạnh phúc cho mình, cho gia đình mình và cho xã hội.

Xin chào và hẹn gặp lại các bạn vào ngày mai. Xin cảm ơn!
